

Jezuiieten

nr. 46 | zomer 2016

afg. 1000 Leuven 1 *Erfenningsnummer P004583

Cadeau

Jezuïeten is een uitgave van de Vlaamse en de Nederlandse provincies van de jezuïeten. Het wordt uitgegeven vier maal per jaar en is besteld voor familiesleden, vrienden, weldoeners en gemestesleden.

Giften:

Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom. Vermeld aldus uw postadres.

Voor Nieuw land:

Stichting St. Clarehout, Cn. Haag
IBAN: NL5004 0000 8787 228
BIC: INCMN22A

Voor Vlaanderen:

nov. lessenoverleg,
Koninginbeelaan 141
1020 Brussel
BIC: KREDEFB8
Medelidings- tijdschrift jezuïeten

Redactie:

Ward Biemans SJ, Guido Dierckx SJ,
Walter Fabris SJ, Eduard Kimman SJ
en Carol Lemondkepe
Adres voor Nieuw land:
Carol Lemondkepe
P.O. 164444
120 00 Brussel
c.lemondke@provinciejezuïeten.org
tel. 070 364 3932

Adres voor Vlaanderen:
Walter Fabris SJ
Koninginbeel 10
8000 Brugge
w.fabris@provinciejezuïeten.net
tel. 050 47 00 26
Abonnementenadministratie:
Voor Nederland:
c.lemondke@provinciejezuïeten.org

Voor Vlaanderen:
Mieke van den Broek@jesuïeten.net
Vernieuwingseditie uitgever:
Jan Stuyt SJ
B - 1030 Brussel
ISSN 0167 2667

Op de voorpagina:
Op de voorpagina: Bart van
Emmerik SJ naast het beeld
van Ignatius die naar de
sterren kijkt, gemaakt door
Guido Attenae en Karin
Berndt. Bovenaan: Nikolaas
Siméon SJ.
Foto: GERNAL KOFFEL

VOORWOORD

In dit zomernummer treft u een verslag aan van de reis naar India die de overste van de Nederlandse en Vlaamse jezuïeten, pater Johan Verschuuren, maakte. Hij was er getuige van jonge, bloeiende jezuïeteprovincies. Verder is er een interview met Bart van Emmerik SJ, directeur van het platform voor Ignatiaanse spiritualiteit in de Lage landen.

Wanneer u nog een zomeractiviteit zoekt, dan is misschien de Camino Ignatiano iets voor u, de route die Ignatius heeft afgelegd van Loyola via Manresa en Montserrat naar Barcelona. Eduard Kimman SJ ging met weldoeners naar Libanon. Wie het liefst thuis blijft met een boek, vindt twee recensies in dit nummer, *The Abbey* van James Martin SJ en *The heart and the abyss* van Ward Biemans SJ, over de abortusproblematiek.

Tenslotte komt novice Bastiaan van Rooijen voor op het alfleggen van beretel zich met nog vier andere novicen voor op het afleggen van zijn eerste geloften in september, in het noviciaat in Birmingham. Een teken van hoop!

INHOUDSOPGAVE

ACTUALITEITEN - Provinciale overste Johan Verschuuren bezoekt Vlaamse missiesmissen in India	3
ACTUALITEITEN - Het St. Abdisisjesscollege definitief gesloten - <i>Eduard Kimman SJ</i>	6
Lange JRS start onderwijscampagne	8
IN DE KIJKER - Bart van Emmerik SJ - Bereidend om in deze tijd jezuïet te zijn - <i>Ward Biemans SJ</i>	8
QUICKSCAN - Chris Saelsens pr	11
KORTE BERICHTEN	12
WERELDWID - Zeven van langs de Camino Ignatiano - vijf eenheden later - <i>Harry van der Zant</i>	17
WERELDWID - Met weldoeners naar Libanon - <i>Eduard Kimman SJ</i>	20
ACTUALITEITEN - Aesthetischcollege professor Henk Witte - Een jezuïetische manier van doen - <i>Jos Moons SJ</i>	21
BOEKEN James Martin SJ - <i>The Abbey: A Story of Discovery</i>	22
Ward Biemans SJ - <i>The heart and the abyss. Preventing abortion</i>	23
IN MEMORIA - Maurice Fritsch SJ, Hans van Zeeeland SJ, Jan Hoogma SJ	24
UIT DE STUDIEHUIZEN - <i>Bastiaan van Rooijen nst</i>	26
ACTIVITEITEN	27

ACTUALITEITEN

Provinciale overste Johan Verschuuren bezoekt Vlaamse missionarissen in India

In de maand april maakte Johan Verschuuren SJ, overste van de Nederlandse en Vlaamse jezuïeten, een reis door de Indiase regio's Madhyh Pradesh, Ranchi, Assam en Kohima. Hij trof er jonge en bloeiende jezuïetenprovincies aan. Hieronder doet hij verslag:

Madhyh Pradesh

India is een totaal nieuwe ervaring voor mij. Nooit ben ik in Azië geweest en dus ook niet in India. De ontvangstvoortloopt overal buitengewoon hartelijk en warm: vaak sterk geïnteriseerd met hand- of voetwassing, dans en zang met drums, bloemenkransen ja! Deze provincies zijn nu opgebouwd uit tribals die in de loop van de voorbije 150 jaar het christendom onarmd hebben. Enkel in Ranchi zijn er nog vijf Vlaamse jezuïeten. Alle anderen die in deze periode de kerk opstapten zijn teruggekeerd of reeds overleden. Ik bezocht reeds vele graven. Het valt me op hoe sterk deze overleden medebroeders gebed en herinnering blijven.

Zowel in Madhyh Pradesh als in Ranchi wordt er zeer zwaar geïnvesteerd in scholen, hogescholen of beginnende universiteiten en in parochies. Het zijn provincies in volle expansie. Met een hoog aantal intredes per jaar, ondanks zware en langdurige selecties, twintig per jaar is in beide provincies heel gewoon. Als we naar de apostolaatsvoorname kijken, valt het op dat er vooral in onderwijs en kerstening geïnvesteerd wordt (consolidatie en expansie van de Kerk). De kerstening van de tribals gaat nog volop door. De jezuïeten hier voelen zich niet te min om in de achtergebleven gebieden in vaak zeer precarie omstandigheden te gaan wonen en werken. En ze voelen zich niet berevend om ook totaal vreemde tijlbaigebieden te kerstenen zoals de Korakus die een andere taal en mythologie hebben. Hoe ziet een gewone dag er voor mij uit? Aurel Bys, onze West-Vlaamse medebroeder in Ranchi,

Een gezin in de staat Arunachal Pradesh (Noord-Oost India, niet ver van Bhutan en Tibet, in de Himalaya). De man links achteraan is Anu Soosol SJ, regionale overste van Kohima. Naast hem staat Johan Verschuuren SJ. Rechts achter Aurel Bys SJ, met naast hem de lokale catechist.

onvermoeibaar, is mijn gids en reispartner. Heel dik om samen met hem op te trekken! Ik ben er hem zeer dankbaar om. Wel is het behoorlijk vermoeiend, want er blijft weinig tijd over voor reflectie of rust. 's Morgens vertrekken we uit een apostolisch centrum (vaak een stadje of dorp, met parochie en schoolcentrum) naar een volgende analoge plek, na een vroegmis (5:30). Onderweg zijn er wat stops op belangrijke plekken waar vroegere Belgische missionarissen werkten, en er vaak ook begraafplaatsen liggen. In de namiddag volgt dan een rondleiding doorheen de werken en gebouwen van het nieuwe te bekijken. Sinterklaas. Genoid door een shoring met alle jezuïeten uit die lokale en de centra uit de wijde omgeving. Daar steek ik mijn licht op: ze vertellen me honderd uit over hun uitdagingen, hun verzoeken en hun frustraties. Op korte tijd doe ik prachtige ervaringen op en ik leer met tassen schreden.

Ranchi

Mijn dankbaarheid voor wat onze medebroeders hier gezabd hebben wordt met de dag groter, nu ik de vrucht van dit voortgezette werk mag aanschouwen: het mirakel van de Ranchi-missie: een jonge uitersj levendige kerk. Het bezoek aan de Ranchi-provincie met een uitloper naar de Assam-missie in het Noord-oosten van India, was bijzonder leerzaam en aangenaam. Niet in het minst door de ontmoeting met de vijf laatste Vlaamse S.J.-missionarissen ter plaatse, Marc De Brouwer, onverwetsbaar, blijft zich sociaal inzetten om de sociale en economische zelfredzaamheid van rurale gemeenschappen te bevorderen. Aurel Brys houdt zich bezig met leiderschapsstrainingprogramma's en is verantwoordelijk voor de Indo-Europaan Desk, die de samenwerking en uitwisseling tussen België en de vroegere Ranchi-missie in India behartigt. Erik Brye doceert er theologie op het seminarie, Paul Terronis is metruis in het Maresha-vulv, en Louis Francken geeft er leiding aan Kishor Nagar (de jongensstad voor 650 wezen en verwaarloosde jongens), een prachtig project dat eertrids door pater Van Bortel opgericht werd. Het bruisende leven in de grote Ranchi-provincie (350 leden!), werd met vervo gedemonstreerd op een prachtige avond die men er organiseerde. Ik mocht er de verzamelde jezuïeten van Ranchi toespreken over mijn ervaring en observaties van het bezoek. Nadelen volgde een hulding en gaven de scholastiken dans en spektakel ten beste. De feestmaaltijd sloot het feestjaar af. De volgende dag reisde ik per trein met Aurel Brys door naar Calcutta, om vervolgens verder te vliegen naar Assam. Niet zonder evenwel een ontroefend bezoek aan het graf van moeder Teresa van Calcutta en de actuele gemeenschap.

Assam

De Assam-missie in het noord-oosten van India werd enkele jaren aan de Ranchi-provincie toevertrouwd, omdat veel Alabais's (lokale tribals) uit Ranchi naar Assam toekomen om er als goedkope werklachten aan de slag te gaan in de uitgestrekte theeplantaties van de enorme Bhatnagar-tralviale. De werken van de jezuïeten ontboeien er zich geheel volgens het patroon van de moederprovincie Ranchi: scholen en parochies zijn er qua apostolische werkworm dominant. Er net als in Ranchi, heeft men er ook nog voor andere tribals, zoals de Bora. Een heel avon-

tuur om zich daaraan aan te passen, zo bleek. Het vraagt van onze medebroeders grote culturele en talige aanpassing.

Assam is één van de zeven zusterstaten die noord-oost India rijk is. Daarnaast heb je Aunachel Pradesh, Nagaland, Manipur, Mizoram, Tripura en Meghalaya. De Seven Sisters worden ze genoemd. Ze liggen er geprangd tussen Bangladesh, Biruten, Tibet (China) en Myanmar. Het is een heel apart emisto en religieuze gebied. De zeer diverse bevolking heeft er duidelijke mogelolde trekken. Er worden ongeveer 350 verschillende talen en etnische groepen gesproken. Je waant je er dus niet in India. Het Hindoeïsme is er dan ook een minderheidsgodsdienst. In deze staten vormt het Christendom (met sterke Baptistische aanwezigheid) de meerderheid. Tot voor kort was het animisme er dominant.

Naast Assam bezocht ik er Aunachel, Nagaland en Meghalaya. Ze maken deel uit van de Kohima-regio van jezuïeten die we met de Nederlandse provincie helpen en die me ook uitgenodigd hadden. Ik begon mijn bezoek in het bergachtige Nagaland, in Phezzama en Khazama, even buiten de hoofdstad Kohima. Er is hier veel 'scope', dat is het magische woord hier onder de lokale medebroeders. De kerk groeit er razendsnel. In Manipur ook, maar wel met waarmee interculturele spanningen en het probleem van schoolmofvate scholing bestond tot voor kort niet. De streek rond Kohima-sad tellt een twaalftal etnische groepen met eigen taal, tot 1970 hadden die de gewoonte om elkaar te belagen als koppen snellers, om zo hun 'mannelijkheid' te bewijzen. Als je hun dorpen bezoekt zie je nog hoe dicht ze staan bij hun oorspronkelijke gebruiken en religie.

De Kohima-regio is een van de meest dynamische provincies die ik ooit mocht bezoeken. De missie startte in 1970. In 1995 werd het een afzonderlijke regio van Kanataxka, nu zijn ze 'onafhankelijk'. Het zal echter niet meer lang duren voor Kohima een provincie wordt. In het gevormde segment van de Kohima-regio, zijn er veel jezuïeten uit Kanataxka, Gujarat en ook Jamini. Ook andere provincies sturen soms hun beste krachten. Er is hier zeer veel missionair talent. Ook op het vlak van leiderschap zijn ze gezegend. Ze geven hun jonge studenten ook ongevolijk zware verantwoordelijkheden (bv. directieschap van scholen of internaten!). Zo leren ze de stiel heel vlug. Het is overigens leuk en verroos-

Vier novicen van de Sociëteit van Jezus, samen met de pastoor/jezuïet (centraal in toog) in de staat Meghalaya / Noord-Oost India. In burger van links naar rechts: Aurel Brys S.J., Johan Verschuereen S.J. en Anil Soosai S.J.

tend om zien hoe alle segmenten van de orde er heel gemeedelijk en broederlijk met elkaar omgaan: scholastiken, niet gevormde paters en broeders. De cohesie onder hen is zeer groot. En de sfeer in de communiteiten is er buitengewoon prettig en gezellig. Hun aanroede is authentiek. Er is een grote geest van 'companionship' en zorg om de missie. Het geloof is sterk, en de geestdrift ook. Er wordt gebeden én onderscheiding is er een reële praxis. Daardoor durven ze gedragen en sterke keuzes maken.

Het deed deugd om zo veel missionaire geestdrift te mogen aanschouwen. Er is veel jeugd. De gemiddelde leeftijd van de Kohima-regio is 38 jaar! Er is zeer veel etnische variatie onder de jonge jezuïeten. Op sommige plaatsen is de katholieke kerk goed verwornd met zeer sterke lekenparticipatie. Kleinkalinsie is er geen gevaar onder de medebroeders omdat ze omgeven worden door zeer sterke baptistische kerkgemeenschappen, die per definitie lekenkerken zijn. Om concurrentie te zijn, kan men zich als katholieken geen kleinkalinsie veroorloven. Een onverwachte zegen.

Op andere plaatsen is de insertie van de katholieke kerk nog heel pril, en moet er nog veel water naar de zee. Mijn bewondering is groot voor deze eerste generatie van missionarissen. Het is nog steeds niet

makkelijk voor hen en ik bewonder de primitieve levensomstandigheden waarin ze in dit durbevolkte begraachte regenwoud aan de voet van de Himalaya moeten leven. Maar deze moeilijkheden tasten hun enthousiasme niet aan, en het resultaat van hun inspanningen is nu al onstuiterbaar heikelbaar. Initieel waren de jezuïeten er clandestien. Maar ondertussen is ongeveer 80% van de bevolking gedoopt, en kunnen ze ondanks de nog steeds onaangetaste wegvinging zonder moeite binnen en buiten scholen oprichten en parochies bedienen. Het gaat er dus razendsnel.

Zeer veel roepingen zijn er. Maar ook geconde en stevige screening, en sterke vorming. Hun retentie is zeer hoog: 70% blijft tussen noviciaat en priestertwijing. Ik zou nog bladzijden kunnen wijden aan het schitterende werk van de jezuïeten en hun bewonderenswaardige levensstijl en bezelling in deze wondere uithoek van India. Laat ik eindigen met te vermelden dat ik geweldig genoten heb van hun gastvrijheid en van de schitterende natuur waarmee deze gebieden gezegend zijn.

Johan Verschuereen S.J.

Het St. Aloysiuscollege definitief gesloten

Volgend jaar september had gebied moeten worden dat het St. Aloysiuscollege (A.C.) 100 jaar bestond. In 1917 werd begonnen met de school: het RK Gymnasium en de RK Hogere Burgerschool (HBS) onder leiding van de paters jezuzieten te Den Haag. Enkele jaren daarvoor was al een terrein van 5 ha voor een bedrag van Nfl. 275.000 aangekocht van het landgoed Oostdijk. Gravin Van Bylandt verkocht toen grote stukken grond voor de nieuwe wijk Benoordenhout en bleef zelf wonen in het landhuis met een kleiner park van 14 ha. Een groots bouwwplan werd gemaakt en men was al begonnen met de bouw van een imposante school. Financie-
le tegenwind zorgde ervoor dat de bouw werd stil
gelegd. Wie nu de imposante hal vanaf de mirt aan
de Oostdijlaan binnenkomt, ziet een geweldige
trap. Bovengekomen op het bordes van die trap is er
een raam. Daarachter had iets groots moeten verrij-
zen. De fundamenteen daarvan liggen nu onder het
sportveld. De school werd in beschiedener vorm in
de jaren twintig aangebouwd, iets te beschieden, want
er werd voortdurend gebouwd. Er kwamen een
intermaat (1928-1942), het patershuis kreeg er een

verdieping bij, na de oorlog kwam er een tweede
gymzaal, een verdieping op het 'stap' en niet zo lang
geleden werd er over drie bouwlagen een aantal
klaslokalen met zicht op de cour toegevoegd.
Mijn vader ging er in de jaren dertig naar school.
Mijn oudste broer Frans begon er in 1954. Ik kwam
vier jaar later en nog vijf broers zouden volgen.
We beleefden er een gelukkige tijd. Het was toen
een middelbare school voor ca. 800 jongens. Op
mijn eindexamenpapier staat: RK Gymnasium. Den
Haag. Maar voor ons was het een college met veel
buitenschoolse activiteiten, met prachtige sportfa-
citeiten (drie tennisbanen!), met een bezeelede
ken van priesterdocenten. Er waren bekwame,
strange leraren. In mijn tijd was er slechts één leraar,
Pater P. Leijen was verbonden met veel activiteiten:
hockey, zwemmen, zevekeners. Het AC had toen
al legendarische schoolkampen. En terugkijkend:
het was een veilige, traditionele en ook degelijke
school. Na mijn eindexamen zette ik de toen niet
ongebruikelijke stap om ook zelf jезuit te worden.
De school toen kweekte bij mij en bij veel anderen
waarden en een katholieke levensovertuiging.

Veranderingen

De grote veranderingen kwamen na mijn tijd. In
1971 werd de school opengesteld voor meisjes.
In 1973 kwamen hoger en middelbaar algemeen
vormend onderwijs (havo en mavo) erbij. Langza-
meftand verdwenen de paters. Bekwame rectoren,
zoals de oud-leerlingen Ludo Holleman en René
Smeets, zorgden voor continuïteit. Tot 1998. De
groep van het aantal leerlingen stakte. Het con-
tingent voor het voorbereidend wetenschappelijk
onderwijs (vwo) nam sterk af. Onder nieuwe leiding
ging een andere wind waaien. De schoolpopulatie
veranderde drastisch en de mavo en havo drukten
voortaan hun stempel op de hele school. Bekwame
vwo-docenten die hart voor de leerlingen hadden
maar tegelijk eisen durfden te stellen, vertrokken.
Lief, het stichtingsbestuur vertrokken de kritische
leren.

Ik laat verder de onderwijskundige ontwikkelingen
voor wat ze waren. Er kwam ook een vwo *Gifted Edu-
cation* bij. Tenslotte goed voor over de honderd leer-
lingen. Eigenlijk had het AC met mavo, havo, vwo en
vwo GE onder één dak een geweldige school kun-
nen zijn. Kinderen uit de bevoorrechte wijk Benoor-
denhout samen met kinderen uit de minder bevoor-
rechte Schilderswijk in één gebouw. De school had
een multicultureel voorbeeld kunnen zijn. Dat werd
ze niet. Waarom? Multiculturaliteit was misschien
gezien als pech, als noodlot. Er was geen toos om
te zeggen dat kinderen uit een christelijk gezin
met kinderen uit hindoeïstische of islamitische
gezinnen opgevoed werden binnen één filosofie.
De evdente van de katholiechheid van het AC was
verdwinen. De schoolleiding had het niet langer
nood gevonden om lid te zijn van de Nederlandse
Katholieke Scholraad. Maar wat was de identiteit
van het AC na wel? Zoals bij veel andere scholen
van het secundair onderwijs ontbrak het aan een
filosofie op geloof, zin en levensbeschouwing.

Godsdienst

Ik ben zelf godsdienstleraar geweest op een mid-
delbare school met klassen waar een kwart van
de leerlingen katholiek was, een kwart protestant
en de helft moslim. Dat was in Indoneë, in de
jaren tachtig. Voor de identiteit van een school is
de godsdienstes een sleutelvak. Hoe breng je het?
Niet als de vakken economie of aardrijkskunde kent

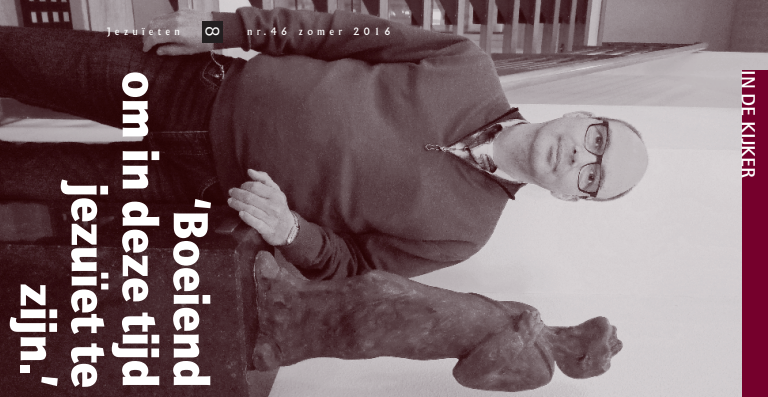
het vak godsdienst modes. Voeger wilden ze van
de leerlingen mini-dogmatist maken, daarna mini-
ewegeten en nu mini-godsdienstwetenschappen. Ik
probeerde ons geloof bespreekbaar te maken aan
de hand van een brief van St. Paulus. Elk week het
stukje van vorige week recapituleren. Ik maakte met
een klas een reis naar binnen, naar het hart, en een
reis naar buiten, naar engagement. De reis kan ik
maken met elke leefstijlscategorie. Je moet wel orde
weten te handhaven en huiswerk kunnen opgeven,
zodat de godsdienstleraar niet weggezet wordt als
een overbodige docent. De overtuiging van de lei-
ding geeft, zoals in elke organisatie, de doorslag.
De rector bepaalt de identiteit door duidelijk te
zijn en door op school vanzelfsprekende christelijke
symbolen en rituelen te bevoornden. Dan gaat het
vervoers om de godsdienstles op school, om
sociaal engagement zoals een sintklasactie voor
minder bedeeden en om respectvolle omgangsvor-
men van de leerlingen onderling door bijvoorbeeld
het begenaden van pesten op school. In elke ge-
rate moet de schoolleiding op deze en andere uit-
dagingen een antwoord hebben.

Dat alles lukte in de laatste jaren niet meer op het
AC. Na 2010 was er een snelle wisseling van rec-
toeren die het bij niet meer konden keren. In okto-
ber 2014 werd bestonden de school te sluiten. Een
enorme publieksactie. Het AC gaat door. Berek-
stellige de inbrekking van dat besluit. In december
2014. Met vier nieuwe bestuursleden en een nieuwe
interim-rector werd een doostaat gemaakt. Het leek
te lukken, maar een furies rapport van de school-
inspectie verijgde alle plannen. De publieksactie
van 2014 had niet alleen vrienden maar ook vian-
den gemaakt. In september 2015 moest vastgesteld
worden dat politiek Den Haag de benodigde extra
financien niet zou verstrekken. Opnieuw werd beslo-
ten de school te sluiten. In november vertrokken de
leerlingen op die van de hoogste klassen na. Deze
bleven om nog hun eindexamens te mogen doen.
Deze zomer gaat het AC definitief dicht, na 99 jaar.

Eduard Kimman SJ

Bestuurslid 2013-2015.

Lid van de Club van Hondert (Oud-leerlingen)
van het AC.

'Boeiend om in deze tijd Jezuiet te zijn.'

Bart van Emmekik SJ (* 1962) is directeur van het Platform ignitaanse spiritualiteit van de Jezuïeten in de Lage landen. Dit Platform biedt vanuit het Ignatiushuis in Amsterdam allerlei bezinnende activiteiten en digitale producties aan voor Nederland en Vlaanderen. In dit gesprek vertelt hij over zijn werk en hoe hij daar zelf in staat.

Voor wie jou nog niet kent: wil je je even voorstellen?

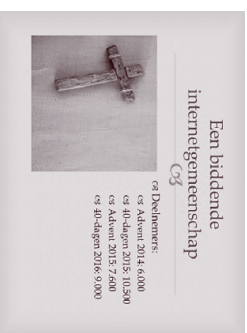
Ik ben Haarlemmer van geboorte, in 1982 ingetreden in de Jezuïetenorde. Na mijn priesterswijding ben ik eerst vijf jaar in het parochiepastoraat werkzaam geweest, in de federatie van Noordop en Plinacker (bij Den Haag). Vervolgens ben ik ziekenhuispastor geweest in Delft, geestelijk begeleider van de priesteropleiding van het bisdom Rotterdam en tevens actief bij Marriage Encounter Nederland, waar ik nog steeds bij betrokken ben. Na mijn tijd in Delft ben ik gevraagd om staflid te worden van het bezinningscentrum Godstheide in Hasselt. In 2006 is dat centrum gesloten, om in Dongen een nieuwe Jezuïetencommunity te beginnen en de staf van het bezinningscentrum aldaar te versterken. In 2013 ben ik weer teruggekeerd naar Nederland om directeur te worden van het Ignatiushuis, wat nu het Platform Ignitaanse spiritualiteit is.

Waar houdt dit Platform zich zoal mee bezig?

Het Platform ignitaanse spiritualiteit heeft drie werkvelden. Een eerste is alles wat te maken heeft met de Geestelijke Oefeningen die door verschillende teams in Nederland en Vlaanderen worden aangeboden. Een tweede werkveld is een aanbod van allerlei ignitaanse modules. Je kunt hierbij denken aan workshops en lezingen over ignitaanse spiritualiteit. We zijn bijvoorbeeld wel eens gevraagd door parochies, dekenaten of andere kerkelijke organisaties in Nederland of Vlaanderen voor een workshop over het maken van beslissingen op spirituele wijze, of over het bidden met de Bijbel.

Een derde werkveld betreft de digitale producties. Nikolaas Sintobin SJ, die deel uitmaakt van de staf van het Platform, heeft zich gespecialiseerd op het gebied van internetpastoraat. Dit houdt onder andere in het maken van digitale retraites tijdens de Advent en de Veertigdageden en een permanent aanbod via 'Bidden Onderweg', in samenwerking met de Bnbe en de Poolse Jezuïeten. Bidden Onderweg biedt een dagelijks podcastberaad aan, die je kunt downloaden en beluisteren via a smart phone, tablet of computer. Daarvoor hebben we een studio gebouwd in het Ignatiushuis. Onze digitale productent Guido Attema heeft een flinke taak om die podcastberaaden voor te bereiden onder andere door het vinden van bijpassende muziek en

het coördineren van het inspreken van de bezinningsksten, door Vlaamingen en Nederlanders. We zijn ook bezig met het voorbereiden van nieuwe producties. Er is een thematische podcastberaad in voorbereiding over het thema 'ouder worden als spirituele weg', die is geschreven door Piet van Breemen SJ en een bezinning rond het thema 'de zorg voor de schepping' en de encycliek Laudato SJ, die geschreven wordt door Wad Biemans SJ. Nikolaas Sintobin geeft daarnaast ook workshops over bezinning met behulp van YouTube-filmpjes, die mensen de gelegenheid geven met hun eigen innerlijkheid in contact te komen.

Het aanbod van de digitale retraites loopt nu zo'n twee jaar. Hoe kijkt je naar de deelnemersantallen en de kwaliteit die tot nu toe is bereikt?

'Wij waren zeer blij verrast met de grote respons. Dat laat zien dat er behoefte is aan deze vorm van bezinning. De reacties van deelnemers laten ook zien dat het hen iets brengt. Onze provinciale overste heeft ons inderdijl gevraagd of wij met ons nieuwe aanbod een breder publiek zouden kunnen bereiken dan inderdijl met het cursusprogramma, ook qua leeftijd en achtergrond. Het lijkt erop dat dit inderdaad lukt, dat we ook voor wat jongere mensen een christelijk, ignitaans geïnspireerd aanbod kunnen doen dat aan een behoefte voldoet. Mensen kunnen op weg naar hun werk de podcast beluisteren of aan de digitale retraite meedoen. Zo komt spiritualiteit weer midden in het leven van mensen. We willen nog wel wat preciezer weten wie de gebruikers van de digitale retraites zijn en wat voor

verdere wensen zij hebben. Daarvoor hebben we een enquête opgesteld in samenwerking met het Titus Brandsma-instituut in Nijmegen. Ongeveer de helft van de deelnemers heeft die enquête ingevuld, hetgeen opmerkelijk is. Aan de hand van die resultaten gaan we zien of we nog conclusies kunnen trekken over hoe we het doen en wat we nog meer zouden kunnen doen. We mogen niet op onze lauweren rusten, maar zelf ook blijven luisteren naar de Geest en naar de Geest die spreekt door mensen.'

Waar houdt jij je voornamelijk mee bezig binnen het Platform?

'Naast mijn taak als directeur ben ik binnen het Platform coördinator van het werkveld Geestelijke Oefeningen: het bezinningsaanbod dat is gebaseerd op het gelijknamige boekje van de heilige Ignatius van Loyola. Deze Geestelijke Oefeningen worden in de vorm van persoonlijk begeleide retraites aangeboden, in de zomerperiode, gedurende 8 of 30 dagen in de Oude Abdij van Dongen en in het bezinningscentrum 'Onder de booger' in Maasticht. Daarnaast bestaat er ook de mogelijkheid tot het volgen van een traject van Geestelijke Oefeningen in het dagelijks leven. Hiervoor is er een groep van begeleiders beschikbaar, Jezuïeten en leken, die daarvoor zijn opgeleid en die permanente vorming ontvangen. Er zijn teams van begeleiders actief in Dongen, Mechelen, Leuven, België en Nederland Limburg, Nijmegen, Delft en Amsterdam.'

Ten behoeve van deze teams is er in april een opleiding gestart voor geestelijk begeleiders in Nederland en Vlaanderen. Kan je hier iets over vertellen?

'Eind april zijn we inderdaad een nieuwe opleiding begonnen van ongeveer een jaar, met twintig mensen. Zij kunnen één of twee dagen per maand bij elkaar. Dit zijn allemaal mensen die de Geestelijke Oefeningen hebben gedaan. Ze zijn uitgenodigd omdat de bestaande taaleelden of de coördinatiegroep in hen een kwaliteit hebben gezien om anderen te begeleiden. Het resultaat is een heel gevarieerde groep van negen Nederlanders en elf Vlaamingen, meendeels veertigers en vijftigers, mannen en vrouwen met allerlei achtergronden. Sommigen werken in het bedrijfsleven. Anderen werken in kerkelijk verband als pastoor in ziekenhuis

of parochiefederatie, als medewerker in de vorming van een Bisdop of als staflid in de Oude Abdij in Driengen. Enkele deenmers zijn ook betrokken bij de Gemeenschap Christelijk Leven (CCL).'

Hoe liggen eigenlijk de elvities van het Platform met de Oude Abdij in Driengen en met de Krijtberg in Amsterdam?

Het Platform Ignatiaanse spiritualiteit is niet gebonden aan één plaats, maar wordt ook gevraagd door andere organisaties waar jezuïeten en hun medewerkers hun werk doen, zoals de Krijtberg en de Oude Abdij. Met de Krijtberg hebben we een nieuw initiatief genomen, dat eigenlijk het gevolg was van het sluiten van het Ignatiusus als cursuscentrum. De vraag van enkele mensen die naar het Ignatiusus kwamen was: wat krijgen wij nu aan Ignatiaanse vorming, hier in Amsterdam? Toen is samen met de Krijtberg het initiatief genomen om de Krijtbergacademie te beginnen waarin samen met de vormingsactiviteiten van de kerk een beperkt Ignatians vormingsaanbod is ondergebracht dat wordt verzorgd door het Platform.

De Oude Abdij is net als de Krijtberg een preferentie partner van het Platform Ignatiaanse spiritualiteit. Nu al vinden verschillende bezinningsactiviteiten en vorming van begeleiders plaats in Driengen. Samen met de staf van de Oude Abdij willen we in de toekomst samen nieuwe initiatieven nemen op het gebied van Ignatiaanse vorming.'

Naast individuele retraites heeft het Platform ook een aanbod voor groepen die voor bepaalde keuzes staan. Kan je dat eens toelichten?

De Geestelijke Oefeningen zijn in eerste instantie bedoeld voor personen die voor een bepaalde heroriëntatie in hun leven staan, voor levensvragen zoals: Wat wil ik doen met mijn leven of werk? Wil ik kiezen voor een relatie, voor een gezin, voor religieus leven of priesterschap? Op welke manier kan ik christen zijn in mijn leven? Ook wanneer je die levenskeuze hebt gemaakt, kan je soms voor keuzes komen te staan op deelaspecten in je leven, waarbij de Geestelijke Oefeningen kunnen helpen. Dit geldt voor personen. Maar zo heb je ook Geestelijke Oefeningen voor de 'corporate person', voor teams of organisaties die beslissingen moeten nemen, of

die voor veranderingen staan. Het kan gaan om organisaties die voor de vraag staan: 'wie zijn wij?', 'wat doen we?' en 'hoe gaan we het doen?'. Daarvoor bieden de Geestelijke Oefeningen een mooi bezinningstraject om samen, in gemeenschappelijke onderscheiding naar een heroriëntatie toe te groeien.

Kun je daar een voorbeeld van geven?

'Ja, we hebben al een aantal groepen en organisaties begeleid. Dat doen we met minimaal twee, of soms drie begeleiders, afhankelijk van de grootte van de groep. We hebben een groep van pastores begeleid die verantwoordelijk zijn voor het pastoraal werk in een grote stad. Een nieuwe kerkelijke beweging, die een nogal intensieve periode van verbouwing achter de rug hadden, moest als groep weer naar elkaar toe groeien en een gemeenschappelijke inspiratie vinden. We hebben ook een aantal contemplatieve gemeenschappen begeleid. Een gemeenschap had bijvoorbeeld de vraag: 'Met onze ouder wordende groep staan we voor de keuze: wat doen we wel en wat doen we niet?'

Tenslotte een meer persoonlijke vraag: hoe belief je je jezuïet zijn, je priesterschap, als directeur van het Platform?

'Ik evaar dat helemaal. Ik zie het als mijn taak, om mogelijkheids te scheppen voor mensen en groepen om God te zoeken en zich te laten vinden door God in hun dagelijks leven en werken. Ignatius noemde dat 'de zielen helpen'. Ik voel mijn werk als een invulling daarvan, ten dienste van anderen.'

Interview door Ward Biemans SJ

Voor de dagelijkse gepodcasts en de thematische bezinningen, surf naar:

www.biedendewereld.org

voor de retraites in de Advent en de Veertigdaagstijd:

www.ignatiansbiedendewereld.org

voor het bidden met behulp van YouTube:

www.youtu.be/ikn10g

voor de overige activiteiten van het Platform: www.platformignatiansespiritualiteit.org

Chris Saelens pr.

Chris Saelens, priester bisdom Brugge, voormalig gewenst gisaansmoezanter Brugge

Hoe heb je de jezuïeten leren kennen?

'Ik ken de jezuïeten sinds jaar en dag. Ik was een jongste van zeven toen ik misdienaar werd in de toenmalige jezuïetenkerk van Brugge en sindsdien zijn de jezuïeten in mijn leven gebleven. Ik heb heel veel wijze en geëngageerde jezuïeten gekend. Mensen om dankbaar voor te zijn. Het raakt me dat de jezuïeten nu uit Brugge weggaan.'

Wanneer noem je iemand een vriend?

'Een vriend heb je wanneer er wederzijds vertrouwen is en breedheid om met elkaar lief en leed te delen. Op een vriend kan je rekenen. Daar heb je geen woorden voor nodig. Je weet het.'

Houd je van kunst, muziek?

'Ik ben een kunstliefhebber. Ik houd van cultuur, architectuur, schilderkunst, beeldhouwkunst, litera-

tuur... Ik ben geen kenner van klassieke muziek, hoewel ik ervan kan genieten. Ik houd van kleinkunst, van jazz, van beaard, van muziek uit diverse culturen. Film en fotografie spreken mij aan. Ik houd eigenlijk van alles wat mooi is, van de natuur, van bloemen, van beelden, van zee, van de moge en de avond en de dag. Ik houd vooral van mensen...

Wie is je meest bewonderde persoon?

Zonder twijfel: Jezus van Nazareth. Maar er zijn nog zoveel mensen die ik bewonder: teveel om op te noemen. Mensen waar licht uit schijnt: Maria, Bernadette, de Sobrius, Franciscus van Assisi, Charles de Foucault... Maar ook mensen van vandaag. Mensen die reeds overleden zijn: mijn moeder, mijn vader, een vriend, Helder Camara, Maarten Luther King. Nog levende mensen: paus Franciscus. En vooral zoveel, zoveel doodgevoerde mensen. Mensen die niet opzichten, mensen zonder naam. Mensen die zorg dragen voor hun gezin, voor zieken, voor gehandicapten, voor daklozen, voor gevangenen, voor vreemdelingen. Ik sta telkens opnieuw in verwondering en in bewondering voor zoveel goede, lieve mensen.

Wat is jouw idee van een gelukkig leven?

'Geluk is iets wat je krijgt. Het heeft te maken met de anderen. Gelukkig ben je als je gelukkig kunt zijn om het geluk van de anderen. Gelukkig ben je als je mee kunt werken aan het geluk van de anderen. Gelukkig ben je als je zomaar iets krijgt van een ander, een attentie, een glimlach, een bemoeideerd woord, als iemand zomaar bij je wil zijn.

Wie is Ignatius in je leven?

'Ignatius heb ik leren kennen dank zij de jezuïeten. Hij staat aan de oorsprong van een beweging die de wereld mooier maakt en die een wegwijzer is naar de Enige, naar Jezus Christus, het gelaat van de onzichtbare God.

Heb je een levensmotto?

'Ik zou het in twee regels willen uitspreken: 'voor mij is leven Christus' en 'mensen gaarne zien, dat is mijn hobby.'

AMSTERDAM

Bart Beckers heeft te melden dat in de Krijbberg in de paasmakre vier (jong)hwwasseren zijn gedoopt en geornd, en dat nog drie anderen (protestant gedoopt) zijn gevormd en opgenomen in de karkonlike kerk. Op 22 mei worden vijf kinderen gevormd en op 29 mei doen er 21 kinderen de eerste communie. Grotere aantallen dan we gewend zijn en waar we ons zeer over verheugen. * Rum 3000 mensen hebben deelgenomen aan de digitale veerdagsgeneratie die door het Platform Ignatius Spiritualiteit is georganiseerd. (zie pag. ... van dit blad) * Op 23 april ging de opleiding voor nieuwe begeleiders van de Geestelijke Oefeningen van start. Dit na een jaar voorbereiding door Bart van Emmrik, Ben Frie en mevrouw Thir-ke Renkema. De opleiding zal ruim een jaar in beslag nemen. De twintig cursisten uit Nederland en Vlaanderen kregen op de eerste cursusdag een gastvrij onthaal in het Stanislasius in Delft. * Jos Moons en Ward Benmans hebben in Drogen en inspirerend voorbereidingsweekend gehad voor de Wereldjongerendagen in Polen, met zestien jongeren uit Nederland en Vlaanderen. * Ward is tevens in Hoofddorp begonnen met de begeleiding van een groep prochiariën die kan uitgroeien tot een groep binnen de Gemeenschap Christelijk Leven (GCL), de Ignatianse lekenbeweging. * Op 7 april werd in de Oerbrecht te Amsterdam herhaard dat Frans van der Lugt twee jaar geleden in Homs werd vermoord. Bij de gelegenheid is een portret door de familie van Frans aan de kerk aangeboden. * Op een driedaags symposium in San Francisco onder de titel 'Van de wereldkaarten van Matteo Ricci en Ferdinand Verbiest tot Google Earth' heeft Paul Begheyn een lezing gehouden over 'Nederlandse publicaties over de jezuïetenmissie in China in de zeventiende en achttiende eeuw'.

Loyola-Romero

ANTWERPEN

Wij maken hier een omwenteling mee. Op het eerste gezicht lijken de gebeurtenissen in onze voormalige gemeenten van Loyola, Grote Kaaiwenberg 30 (CK 30), en Romero, Prinsstraat 17, sterk op een ver-

huizing met tal van emigranten en immigranten. Er zijn confraters die onze huizen verlaten hebben om hun intrek te nemen in het nabije Agapahuis op de Graanmarkt, een kwartier lopen van hier. 20 Hevig Arts, Roland Dae, Chris De Clercq, Jan Andere die voortaan verhuizen in het minder nabije huis van Heverlee, Walter Ceyssens en Guido Cornelissen. Hun vertrek hier gedurende vele weken en grote leerte na die door de achterblijvers' sterk werd aangewoond (Paul Crab, Guido De Baere, Guido Dierckx, Bob Mennes, Johan Vanhoutte). Gelukkig werd die leerte na enige tijd aangewoond door de aankomst, zij het met enige vertraging, van confraters uit Brussel (Jan Stuyt, Johan Verschueren) en uit Nederland (Ed Krinman, Wiggert Molenaar). Met die werksamenstelling gemeentelijk wil het wel lukken, ook al hebben vooral de nieuwkomers veel verantwoordelijkheden buiten huis. * Maar de omwenteling heeft naast een demografisch ook een materiële aspect. Verhuizen vergt van jezuïeten op rijpere leeftijd onomwikkeld veel kartonnen dozen. Om boeken en ander papier over te brengen naar het nieuwe logement. Of om overbodig papier af te leveren in het containerpark. Er was veel van dat overbodige papier, zeker toen de huishoudtellen moesten ingedrukt worden en toen de relatieve van Streven moest overgeleverd worden van Pr 17 naar CK 30. Maar we hebben er een centje naar verdiend, vooral dankzij de vele bezoeken van Guido C, aan de winkel voor tweedehands boeken. * Neteliger was de aanpassing van het meubilair en van de elektronica, vooral dan in de vertrekken die voorheen werden volhandig doorgezet in de kelders en oude kelders in Pr 17, met name hand geleid door Bob Mennes. Het huis kon wel wat opruimen gebuiken, vooral nu het verheven werd tot het statuut van het provinciaat van de Vlaamse en van de Nederlandse provincie. * Het centrale aspect van de omwenteling betreft natuurlijk het leven in de nieuwe gemeentet. Alle huysgenoten, ook wie van

CK 30 naar de Pr 17 moeten, komen nu samen voor het middagmaal op de derde verdieping aldaar. Men zou kunnen vrezen dat de multiculturele samenstelling van de nieuwe gemeentet, leden van Loyola en van Romero, Vlamingen en Nederlanders, een probleem zou vormen. Maar dat valt best mee, ook al vertonen de Vlamingen de neiging om de confraters aan te spreken met 'ijf jou in plaats van met 'ij en ge. Natuurlijk helpt het dat de cursus op onze derde verdieping uitstekend is. Nu nog een nieuwe kapel inrichten op de eerste verdieping van de Pr 17. Dat zal nog wat timmer- en schilderwerk, versieren en allicht ook wat artistieke inspiratie. Suggesties zijn welkom. * Ondertussen gaat het gewone werk verder, ondanks de bestemmelingen van de verhuizing. Guido blijft naast doorwerken aan de uitgave van middeleeuwse geestelijke teksten. Wiggert, de nieuwe minister, zoekt zijn weg in zijn nieuwe huis en in Antwerpen. Bob leidt de werkzaamheden met vaste hand. Paul zorgt voor de gasten die zich hoopje talrijk zullen aanmelden. Jan zal van tijd tot tijd optreden als homist in de kathedraal. In Sint-Carolus deed hij dat al, wat betekent dat in de voormalige jezuïetenkerk nu drie confraters te zien en te horen zijn. Johan is daar immers belast met de tweede zondag en Guido met de derde. Johan deelt lief en leed met de studenten van de universiteit, helaas soms meer leed dan lief. Guido schijft stukjes voor 'Iguis' weekmagazine en poogt als redacteur anderen te overhalen dat ook te doen, in afwachting dat hij zijn colleges over godsdienstsociologie kan hervatten in de faculteit Sociale Wetenschappen.

Xaverius Capenberg

BOECHOUT

Werd Driven was een tijd in het ziekenhuis voor allerlei onderzoeken en is weer springlevend onder ons. Hij is nu 91 geworden. Frans Chantevie was een week bij ons te gast. * Capenberg viert vaderdag tijd met het feest van sint Jozef en het was weer een heuglijke dag met bomvolle kapel. Frans Demeyer ging voor, het koor zong feestelijk en de tatiel oogde evenzo. We zijn een honnetrainer ijk geworden voor knikkende knieën.

Inigo

BRUGGE

Wat nog als een verdere toekomstig god voor ons huis, komt nu wel snel dichtbij. Ons huis stuit bij de jaarwisseling. Na 461 jaar verblijf in de stad komt er een einde aan. De onmiddellijke reden komt uit Mechelen. In de vrijgekomen lokalen van wat ooit de redactie en verzendingslokalen van Kerk en Wereld waren worden vluchtelingen jongens tussen twaalf en zestien opgevangen. Een organisatie zal speciaal voor hen zorgen. Hiermee verandert de zending van het huis van Mechelen: sommige paters verhuizen en sommigen van ons huis zullen naar Mechelen gaan wonen om daar ook, naar wat in Brugge gebeurt, opvang te verzorgen. De bestemming van de Brugse paters is nog niet voor allen bekend. Het worden nog spannende dagen.

Stanislasius

DELFT

Dit voorjaar bezocht pater Provinciaal de communauteit voor zijn jaarlijkse visie. * Naast hem mochten we nog een aantal gasten begroeten: Leonard Smit uit Indonesië in verband met het overlijden van zijn zus; Rob van den Akker uit Congo voor familiebezoek; de Braziliaanse pater Anderson Pedroso uit Parijs die deelnam aan een congres in Den Haag; en tijd te kort kwam om alle cultuur op te zuigen die hij maar kon implanteren in zijn programma. * Vanuit Vlaanderen kwam Jan Christiaens twee avonden verzorgen over muziek in de paastijd. Twee inboudelijke meditatiesvonden: zeer indrukwekkend. * Ook mochten we de eerste sessie huisvesten van de nieuwe cursus Ignatius spiritualiteit voor toekomstige begeleiders, wat veel extra zorg gaf aan Ben Stoffes en Bert ten Berge. * Tebbe Schimnel, een leerling van het Zandveldcollege in Den Haag, werkte hier 30 uur in het kader van zijn sociale stage. Omdat zijn vader, Benno, hier al sinds jaar en dag de communauten dienste staat, deed hij dat met zwaarte en verve. * Omgekeerd nam Dries van den Akker deel aan een overlevingscamping in Ierland, om vervolgens een midweek Rome te doen, waar hij o.m. werd rondgeleid door Mark Lindeljaer. In de kerk

Paulus twee jaar gevangen zou hebben gezeten. * van Sanzaul alla Regola ontdekte hij de plek waar Gerard Wilkens meekomen om huis tot centrum van zijn afwezigheid, door tot in Duitsland en Vlaanderen aan toe relaties te preken en stille dagen te verzorgen. * Heel even was het Stanislascollege wereld-giens in Nederland vanwege een kledingwveste niet een leerling. Zie <gismwebmagazine>.

Jezuïetenhuis

HEVERLEE

27 Januari blijft voor ons huis een pijnlijkste dag. Frans Rens stapte die avond onverhoeds in de lege Htkoker bij de ingang. Hij viel zes meter diep. Sindsdien verblijft hij in Gasthuisberg, langzaam herstellend van de vele verwondingen en breuken aan de wervelkolom, linker arm en been. Dageijls, zijn. Vandaar ons dageijls dankbaar getuig.

Huis Leliëndaal

MECHELEN

We eindigen onze vorige huiskonink met het stadsbestuur van Meehlén in verband met de laagstaande viugel van Kerk en Wereld. Het uiteindelijk resultaat was dat de oepel Emmas die zich bezig houdt met jengudzo, met ingang van 1 april de viugel huilde voor de opvang van het begodelde middeljarige jongens van 12 tot 16 jaar, in de loop van het jaar zal Emmas de viugelgeleiden van ons wongebede en hem volledig beinrichten voor de opvang. Ontruftuizen maakte Paerl Proudaal in een brief de plannen bekend voor de huizen van Bugge en Meehlén. Het sociaal wordt definitief gestolen op 31 december. Bij sociale project zal met enkele mensen verhuizen naar

Door hangrondigheid sluiten van de communiteit van Brugge en de nieuwe zending van Leiden-
daal in Westelien zullen de paters Aimé De Vocht,
Guy Boreman en Rob Causters bij ons in de zomen-
huur intrek nemen. René Luyens en anderen volgen
We raken dicht bij de vijfing! * P. Marc Buisson
kwam uit Congo voor medisch onderzoek. Zoals
Ignace Nagenaert en Walter Geysens verbleef hij
enkele dagen in het ziekenhuis. De paters André
Posier en Rob van den Akker uit Congo gemeen-
ten van Brugge en de nieuwe zending van Leiden-

Meulen. Het heeft versmeande consequenties voor ons huis en onze community. In huis zal er heintrichtheid nodig zijn voor opvang zoals in Brug 1. Er komen medebestuurders toe van elders en we moeten er van meurt naar elders. Met andere woorden, Meulen start met een nieuw project. Voor de gemeente is dat een heel groot project. Van semiactieve wordt het weer een 'pro-actieve' community. Voorlopig houden de komende veranderingen enkel de gemeenteraad bezig: de activiteiten zullen anders worden. Het is niet mogelijk om nu te zien wat het effect is op de andere gemeenten. In zo'n huis is er altijd iets dat stuk gaat. De koppeling tussen een huis en de waternetleiding springt. Met name als er een huis is dat niet aan de waternetleiding is aangesloten. Het is logischer om te zeggen: 'De waternetleiding valt uit, een loodgieter roepen. De waternetleiding is stuk, raaf afsluiten op zaterdag. De waternetleiding is stuk. Crisistafel oproepen. Gelukkig hebben we twee testcases en kan de ene voorlopig afgeproefd worden, toetsen aan de definitieve herstelling. De rooftern boven de garages draaiwaarder door. Dakwerkers roepen. Er lekken water in de garage onder de appartementen'.

pen. Enzovoort. Onze jongste, Frans Michélen, heeft de onduidelijke rol van Bob Causters, heftig zijn handen vol. Misschien een beetje te vol. Bij de voorbereiding van de viering waarin de zware podiumvoorkant in het aangename, tikt hij een zwaar potje met een eethijg vinghoorn op de kop ter ontkade- ring van de eethijg. Bij het optillen forceerde hij zijn- ing, herna, Delicate behandeling met infiltraties toe; zoover dingen en mensen de stut; gaan. Daarna tegenover wordt er echter ook zoveel opgehoofd. Geestelijke Oefeningen, reïtaries, recollections door- Marc De la Marche, Paul Van Looy, Guy Borneman en Aline De Voort, overal ten lande en tot in het buitenland. Guy en Aline zaten zelfs in Den Haag en in Parijs Le Monial. Begleiding van de Gees- telijke Oefeningen in het dagelijks leven wordt intens voortgezet en de intensivering daarvoor kwam weer samen in Mechelen. Frans vormde een interessant gebiedsopspoor met mensen die de interretentieve volgden in de vierdagendit. En Frans doet, zeggen, twiukelen in en ging ook bij de uitvaart van de goede vriend Alfons Mertens te Hervele, die de was van ons bleef daar jarenlang met zijn firma verzorgde. Frans heeft veel deugden met zijn boeiende groep Ademort. En Georges Cerfontaine verwelkomt de bezoekers van onze Cifride open onthaalkerk, praat even met de toers-

teien van roger verloor, maar daarvan zijn we nog niet helemaal op de hoogte.

Berchmanianum

NIJMEGEN

Onze beëindiging tijdens de Vierdagadaguit kreeg
aan het begin van deze periode van het kerkelijk
jaar een niet geringe verdieping door de reformatie
die Wim Beuken ons gaf. Het werd – zoals
Wim verwent mag worden – een heel bijbels
retariale. Hij nam ons mee langs kerkenrua's
de Schrift, waarbij hij niet zen hoe diep de wortels
van het Nieuwe Testament reiken in het Eerste.
hoezeer de spiritualiteit wat Dat Eerste testament
toe uitoordigt, door ons heftend kan worden
uit het Nieuwe. De conferenties tijdens de reformatie
werden zeer goed bezocht, een blijk van de grote
waardering in huis voor de moole en inspirerende
wijke die Wim voor ons verzorgde. ³ Alle moog-
lijke verdiepingen waren aan het begin van deze
zelfde periode al aanwezig in ons nieuwe huis aan
de Heuveladsweg. Maar langzaam verdwenen
nen de stagers en kwam in de laatste maanden
het accent te liggen op de afbouw, al het werk daar-
te douwleiden nog moeten vertellen aan de in-
merkant van het huis. Bovendien kwam eindelijk
het goede licht voor de werkzaamheden aan
het goetelen Duikeij, waar de werken en de referen-
tiazien verschijnen. De bouw verloopt met een ver-
bazenwakkende snelheid. Door degenen die daar
zijn willen volgen is er via het internet een blik per-

camera mogelijk (volg de link <http://evaartiche-tentive.net/camviewenr/>). * Wij namen in deze laatste maanden afscheid van alweer een aantal huisgenoten, waaronder onze medebroeders Hans van Zeeland en Jan Hoogma. Zij sterven kort na elkaar. Voor hen beiden betekende hun dood een einde aan een moeilijke periode in hun levens. Hans had zich jarenlang met hart en ziel ingezet voor de mensen in het Grominge land, waar hij als geboortige Veunnaar zich zeer thuis was gaan voelen. De jaren op de Houtdian waren moeilijker voor hem. Maar voor velen hier – en zeker ook voor de verpleging – was hij een heel dierbare huisgenoot. Jan was dat ook. En hij is bovendien overste van onze communauten geweest. In zijn laatste jaren ging hij regelmatig naar Zoetermeer, op bezoek in de parochie waar hij voordien met grote inzet pastoor was geweest. Zijn diepe bekendheid om mensen en zijn almachtige omgang maakten hem bij velen heel dierbaar, hier in huis en daarbuiten. Zij worden beiden gemist. * De lentetocht van dit jaar bracht ons naar de oorspronkelijke huishouds van een paar van onze Dominicaanse huisgenoten. Wij bezochten het klooster in Huissen. Wij werden rondgeleid en geschiedens van het huis te horen. Nu is Huissen een bezinningscentrum waarin veel groepen worden ontvangen. Maar voor sommige van onze huisgenoten is het t huis van hun noviciaat. De meer mobiele onder ons rondten bij de rondleiding een bijzondere plek bezoeken, namelijk de grafkelder waarin de Dominicanen die tot deze communautiteit behoren, na hun dood worden bijgezet. Het zeer gestage bezoek werd aëfndoten met een drankje en een hapje. * Het genome leven met zijn vele activiteiten kabbelt inrussen voort. Wij hopen op de lente. En, op de zomer. Met als u waarschiijp. Na de zomer hebben we een verhuizing in het verschiet. U zult er alles over horen.

Zwerven langs de Camino Ignaciano...

vijf eeuwen later

De Camino Ignaciano kwam voor de pelgrims Harry en Hans niet zo maar voorbij. Hun plan werd gesmeed tijdens een voettocht in Italië via Florence via Assisi naar Rome. Respect voor de persoon van Ignatius en nieuwsgierigheid of zijn inspiratie ook in deze tijd voor hen nog betekenis had, is wat hen dreef. Deze Camino Ignaciano belooft een stille Camino te worden in vergelijking met alle drukte op de Camino Frances naar Santiago de Compostella.

Het hebben van een spiritueel doel en het verlangen om te lopen maken de pelgrim. Maar het is vooral ook simpel de weg die lokt. Lopen is gaandeweg in het bloed van beide pelgrims H. en H. gekropen. Zij weten inmiddels hoe weldadig het kan zijn. Het meditatieve lopen op het ritme van de eigen ademhaling doet volgens oosterse mystiek de kundalini energie vanuit de stuit langs het ruggenmerg omhoog stijgen naar de kruin. Het gestage ritme van het lopen is balsen voor de ziel en maakt de zintuigen weer scherp. Met dit artikel krijgt de lezer in eerste inblik op hun belevenissen.

Op weg langs de Camino Ignaciano

Een voettocht annex wandeltratte van 30 dagen in klassieke ignatiaanse stijl, waarbij beide pelgrims elkaar mentaal en spiritueel tot gids zijn. De tocht ziet er op het kaartje uit als volgt:

Bij ieder kruisje op het kaartje ligt een Ignatiaans bedevaartsoord in het verschiet. Als lezer van dit blad bent u wellicht in hoofdlijnen al vertrouwd met het verhaal over het leven van Inigo van Loyola, die zich later in Parijs Ignatius zou gaan noemen in achting de gelijknamige marieaar uit de tweede eeuw na Christus. Gaat u in gedachten mee op deze voettocht in Spanje naar Loyola naar Mamesa?

De eerste week

In deze eerste week van de voettocht vraagt Ignatius ons te reflecteren op de gebrokenheid van deze wereld, het menselijk tekort op aarde en in onze eigen ziel. We bezoeken eerst het museum Guggenheim te Bilbao. Daar is een tentoonstelling over het dagelijks leven tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Dit zien alleen al helpt ons schaduwkanten uit ons eigen leven toe te laten.

Op het slot Loyola in Azpetia later op de dag wordt het een echt Pinksterfeest. Dat brengt ons enige troost. Hier in Loyola stond een jaar lang Inigo's zakbed nadat hij gewond was geraakt in de oorlog met de Fransen. Zijn bekering van machtoverder naar dienara Gods werd hier in gang gezet.

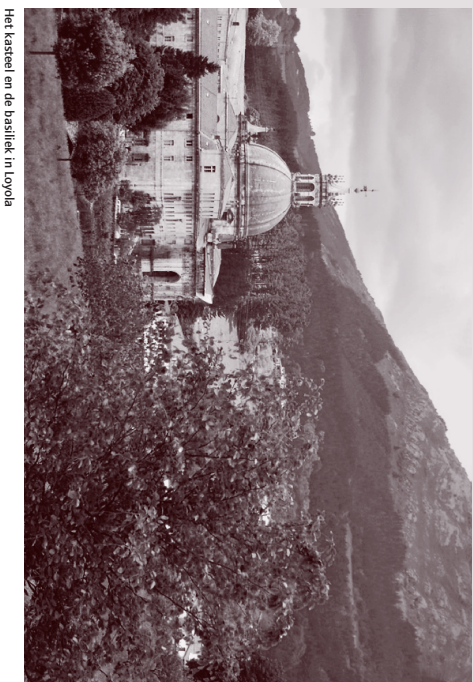
De hele levensweg van Ignatius is in dit slot Loyola uitgebeeld. We lopen de volgende ochtend langs een snel stromende rivier. De natuur in het bergachtige Baskenland wordt gaandeweg robuster. In de bergen ligt sneeuw en er is mist. Maar we komen uiteindelijk aan in het mystieke oord Arantzazu. In de kerk heeft Inigo met zijn broer de nacht door gewaakt bij het beeld van Maria. De volgende dag ging hij alleen verder. Zijn besluit stond vast. Hij trok weg van Arantzazu per muilezel naar Navarre. Wij doen hetzelfde, maar dan te voet. In deze bergachtige omgeving waren we ons op de louteringsweg van Dante en blijven zo bij de thematiek van deze eerste Ignatiaanse retraiteweek. We mogen aan het eind van deze week op zoek gaan naar rolmodellen als gids op onze levensweg. Voor Ignatius waren dat vooral Jezus, Maria en Franciscus. Lucifer was uiteraard de kwade genius. In zijn ziel echter kwamen licht en donker contrasterend nog regelmatig nabod. Inigo dacht er soms over na Kantuizer monnik te worden, maar kreeg uiteindelijk een andere roeping.

De tweede week

In Navarre aangekomen ontmoeten we Santiagogangers, een bont gezelschap soms minder ervarenlopers gete op hun voetenleed. De EHBO'er in ons worden voor een avond wakker. De tweede dag in Logño treffen we hetzelfde beeld. Onze tocht gaat verderop vooral langs de soms woest stromende

IGNIS
W E B M A G A Z I N E

www.igniswebmagazine.nl

Het kasteel en de basiliek in Loyola

Etro. Langs de route treffen we ootervaars op kerken, bomen en daken. In het heuvelland uitgestrekte bloemenvelden met klapprozen. Wij lopen volgens Ignitiaanse retraitetraditie door het verhoogen en openbaare leven van de Heiland. Pas in de namiddag bekommen we ons om slaappleatsen. We vinden altijd iets in dit gastvrij land.

We komen aan langs de uitgestrekte Etro bij de stad Zaragoza, een stad met sterk Moorse invloeden. Inmiddels is deze evenens bedevaartsoord van Nostra Signora del Pilar. Een jongen van zeven draagt zijn kleine zusje op aan Maria. Veel brandende Kaarsen. Overal fraaie kunstwerken. Het einde van de tweede week.

De derde week

In deze derde week vraagt Ignatius ons empathieën mededogen op te wekken voor Jezus op zijn lijdensweg. Durf de ongenakelijke weg te gaan, soms tegen de stroom in te kiezen vanuit het diepst van je ziel, lijkt hij ons te vragen. Regelmatig trekken geschiedenistatieren aan ons voorbij naast al het mees uit de natuur. De Schieper lijkt voelbaar aanwezig. Zelfs de schrijver Cervantes kan blijikbaar niet op deze voettocht ontbreken, wanneer we bij een

levensgrote sculptuur van Sandocho Panza, de reisgezels van Don Quichotte komen. Moge het nuchtere verstand van Sandocho in ons neer dalen.

We naderen Verdu na een tocht door steppeland-schap. In Verdu is in 1580 de heilige jezuïet Pedro Claver geboren. Hij werd de slaaf van de slaven in Cartagena in Colombia. Hij maakte daarmee de kennivand Ignitiaanse spiritualiteit. Wij genieten gastvrijheid bij de paters jezuiteten en krijgen uitteig over het leven van Pedro. Wat een bijzonder leven dwars tegen de tijdgeest in. Bijzonder om hier de Ignitiaanse lijdensweek mee af te sluiten.

De vierde week

We komen door steden als Cervera en Lleida en bereiken gaandeweg Montserrat. De Ignitiaanse oefeningen moedigen ons aan om tot heldere keuzes op onze levensweg te komen. Contemplatie in de actie van het lopen staat centraal. Montserrat was voor Ingo een belangrijke ankerplaats op zijn (spirituele) tocht. Als pelgrims worden wij gastvrij onthaald. De stilte in de avond tussen wonderschone rotsformaties na het verdwijnen van alle toeristen is weldadig. We volgen de monniken in hun titelen en gebed. De volgende

Het klooster en de kerk in Montserrat

dag komen we aan in Manresa en bezoeken de grot van Ignatius. In deze grot heeft hij zijn innerlijke strijd doormaakt en zijn spirituele oefeningen vastgelegd. Wij ontfangen hier ons pelgrimage getuig-schrift. Onze tocht van 650 kilometer is volbracht, ons leven gaat gesterkt met de geest van Ignatius verder.

Het boek "Zwerven langs de Camino Ignacio" is verkrijgbaar bij auteur H. van der Zant, h.vanderzant@gmail.com of 020 6341125. Meer info over de Camino: www.caminoignaciano.org Heest me nog te vertellen: De rust op de Camino Ignaciano is weldadig. Voig de donkerrode pijlen en je komt weinig andere pelgrims tegen. De mensen onderweg zijn uiterst gastvrij.

Hanny van der Zant

Grot bij Manresa, nu onderdeel van retraitatus

Met weldoeners naar Libanon

Het komt vaak voor dat mensen met het Economaat van de Jezuïeten contact zoeken om een meenijngte stem, of een gift, na hun overlijden te bespreken. De moord op Frans van der Lugt SJ, twee jaar geleden, versterkte dat. Ik ben een kleine week op stap geweest naar Libanon met drie jezuïeten, die in eerdere gesprekken aangegeven hadden om bij te dragen aan het werk van de jezuïeten in het Nabije Oosten. Alle drie hebben Frans van der Lugt goed gekend en hebben bij hem gelogeerd in Homs. We waren allemaal ons zeer bewust dat Frans het leven liet voor de goede zaak van de christenen in het Nabije Oosten. Op zijn sterfdag, 7 april, hebben we hem tijdens de eucharistie herdacht.

Libanon is geen natestaat. Er zijn vooral familiebelangen en eventueel dorpsbelangen. Je bent eerst maïoniet of sjiet, op de tweede plaats een Libanese. In de Grondwet zijn er zestien erkende religies. Het is amper een rechtstaat te noemen. No rule of law.

Van de luchthaven reiden we direct naar de hoogvlakte van de Bekaa, naar Taanail, een landgoed van 220 ha. Wijngaarden en akkers met gest, mats, aardappels, etc. Er is ook een kaasmakerij en een melkbedrijf met koelen. Sinds acht jaar is het management overgedragen aan een niet op winst gerichte instelling: Arcenciel. Het ligt langs de weg van Beiruit naar Damascus. Op dinsdag gingen we in de morgen naar het dorp Barka, waar de kerk met pastorie staat die door Nico Kluiters SJ en zijn medewerkers daar gebouwd zijn. We bezochten ook een andere kerk van hem. In 1985 is hij hier ontvoerd en vermoord.

Op woensdag ontmoetten we de stichter van Arcenciel, Pierre Issa, een Grieks-katholieke overtuigde christen. De nietgouvernementele organisatie (ngo) Arcenciel is seculier en apolitiek, maar wordt geleid door christenen die dienst verlenen aan de Res Politica. Politiek is in Libanon vooral een gewicht om macht maar er is geen visie, geen sociaal beleid, geen landbouwbeleid. Arcenciel beoogt geen macht maar geeft wel visie aan de politiek. We zien de nood, we dienen een oplossing en dan plannen we iets. Eerst doen we iets en pas daarna gaan we erover praten (op politiek niveau). Issa geeft voorbeelden met het werk voor en met gehandicapten. Onze projecten zijn om te herhalen. Ook door andere ngo's. We hebben tops en flops. We hebben scholen opgezet en weer gesloten. Oris idee

Grafzerk met de tekst: Hier rust Edoardus Billotet, priester van de Sociëteit van Jezus, door de Druzen om het gebouwd vermoord op 18 juni 1860.

van 'pilot' is dat anderen het als voorbeeld nemen. Het oude landgoed is nu een combinatie landbouw, ecotoerisme en zorg voor gehandicapten. Onze vraag, kan Arcenciel iets betekenen voor de herbouw in Homs, Syrië? Bijvoorbeeld door Syriërs hier op te leiden? Pierre Issa prinst en zegt: 'Ei And, het landgoed van ca. 17 ha opgezet door Frans van der Lugt bij Homs, Syrië, had aspiries. Gaar willen we niet naar toe. We willen landbouw, geen tuinbouw. Maar in aanpak lijken we op elkaar: maat-

schappelijke problemen aanpakken door gelovige christenen, in een netwerk met andere geloofsvrijen. Issa wijst op de nog steeds zeer zware gewelthen in Syrië. Het einde is nog niet in zicht.

Op donderdag reden we door Zahle, het stadje waar Taanail bij hoort. Veel kerken, veel Maronabeiden. Grieks-katholiek vooral. Niet een fraai opgeknapt kathedraal. Kerken, ook kathedraalen, hebben hier de omvang van een West-Europese dorpskerk. Via Notre Dame de Jaminour, een groot college voor ca. 3000 leerlingen (jongens en meisjes), keren we terug naar Beiruit. In de avond gaan we naar een huis van de jezuïeten, St. Gregoire. Voeger het middeelpunt van de zielzorg voor de Armenen. We ont-

ACTUALITEITEN

Afscheidscollege professor Henk Witte: 'Een jezuïtische manier van doen'

Sinds enige tijd faciliteren de Nederlandse jezuïeten de zogenaamde Xaverius leerschool aan de Tilburg School of Catholic Theology. Die is opgericht om vanuit Ignatiaans perspectief na te denken over theologie en spiritualiteit. Onlangs nam de eerste leerschoolhouder onder grote belangstelling afscheid: professor Henk Witte.

In zijn afscheidscollege legde Witte een verband tussen de manier waarop bepaalde jezuïeten naar het Tweede Vaticaan Concilie kijken en hun spiritualiteit. Hij liet zien hoe met name de jezuïeten John O'Malley (VS) en Christophe Theobald (Frankrijk) aandacht vragen voor de nieuwe, historische geel eigenaardige stijl van het Concilie. Immers, waar concilies meestal tamelijk zakelijk bepalen wat wel en wat niet het goede geloof is, kiest Vaticaanum II vooral voor een andere stijl. Het schriftgeen canon van goed en fout, maar biedt lange reflecties met inspirerende vergezichten.

Witte voegd icht af waarom die eigen stijl juist twee jezuïeten opvalt en waarom juist twee jezuïeten die eigen stijl doordenken. Zou dat komen vanwege een

moeten er twee jezuïeten verbonden met JRS, Stefan Hengst (Duitsland) en Angel Benitez-Orsoo (Spanje). Indrukwekkende kerels. De één is directeur voor drie jaar, van origine ingenieur. Hij stopt in de zomer. De ander is van origine apotheker, werkt hier twee jaar heeft eersig geleunde vier maanden Arabisch geleerd om in de kampen met de mensen te kunnen praten) en gaat in de zomer terug naar Spanje om aan de theologie studie te beginnen. Wat eengevuldig ensemble van mensen hebben we ontmoet! Wat een ervaringen. We hebben tijd nodig om alles te verwerken.

Eduard Kimmon SJ

typische jezuïtische gevoeligheid voor stijl, zo opperde Witte. Sinds Vaticaanum II, dankzij Pedro Arrupe, hebben de jezuïeten namelijk herontdekt dat niet alleen de Constituties bepalend zijn voor de loers van de orde en voor concrete keuzes, maar ook de zogenaamde 'manier van doen'. Jezuïeten hekenen in elkaar een bepaalde aanpak, een bepaalde manier van in de werkelijkheid staan. Oftewel: een bepaalde stijl, die typisch niet in regels en constituties valt, een 'manier van doen'. Zou het kunnen dat de gevoeligheid van O'Malley en Theobald te danken is aan hun jezuïtische spiritualiteit?

De lezing werd gevolgd door korte reacties van promovens en jezuïet Jos Moons, die Witte dankte voor zijn betrouwen en pastorale begeleiding, en decaan professor Sarot, die Witte pries voor zijn kwalitatieve werk. Ten slotte sprak collega Karim Smeklens die een *Festschrift* aanbood over alle thema's die Witte tijdens zijn carrière overdeacht heeft, getiteld *Conversion and Church. The Challenge of Ecclesial Renewal* (Brill).

Jos Moons SJ

James Martin SJ *The Abbey: A Story of Discovery*

De Amerikaanse Jezuïet James Martin (1960) is een bekend publicist, hoofdredacteur van het tijdschrift *America* en auteur van een aantal bestsellers. * Deze boeken kunnen worden omschreven als 'bigtigs, getuigenis of essays'. *The Abbey* – subtitel: *A Story of Discovery* – is de eerste roman van Martin.

Zij die James Martin al kennen, weten dat een documentaire over de trappist Thomas Merton belangrijk was voor zijn beslissing om Jezuïet te worden. De abdij in kwestie is een trappistenklooster, en Paul, de abt, is één van de hoofdpersonen in de roman. De twee andere belangrijke personages zijn: Anne, in de 40, gescheiden, haar zoon verongelukte drie jaar geleden en Mark, 30 jaar oud, gediplomeerd architect, maar werkzaam als klusman van het klooster. De drie personages kennen elkaar onderling.

Maar waarom schrijft een Jezuïet, lid van een actieve, missie-naïeve orde, een roman met een belangrijke rol voor een klooster in de contemplatieve traditie? Martin beschrijft de liturgie, de stila, de dagorde in het klooster in zulke positieve termen dat je soms de indruk krijgt dat hij doetaan roeping/promotie voor het monastieke leven!

Anderszins is zijn beschrijving van het leven in de abdij realistisch: het is zeker niet perfect. Hoewel Paul soms wijfs is heeft, is hij uiteindelijk gelukkig zijn roeping als monnik. Anne nocht Mark overwegen serieus om te klooster in te gaan; het gaat er veeleer om te laten zien dat contemplatieve kloosters een rol vervullen in de Kerk.

De relaties tussen de drie hoofdpersonen hebben

verschillende interessante aspecten. Voor deze boekbespreking zoom ik in op Paul en Anne, waarbij de eerste geestelijk begeleider is van de tweede. Tussen Anne en God is een afstand gegroeid die de door van Jeënnik alleen maar verdiepte. Als student distantiëerde zij zich van de Kerk, hoewel de Kerk, die ze vooral enraast als grote regelgever, misschien ook wel afstand nam van haar.

Inde hoop van een seriegesprekken met Paul ontdek (zie subtitel) Anne dat God niet alleen Rechter is, maar wel meer barmhartige Vader die ons tegemoet komt (Lc. 15) en die weet wat we doornaken. De roman heeft een open einde. Anne beschouwt zich opnieuw als een gelovige; het regelmatig bijwonen van de heilige mis in de toekomst sluit ze niet uit.

Wat Paul de rol van het inbeddingsmogelijk, zijns meditaties benadrukt, zit hen die een gnatiaanse relatie gedaan hebben bekend voorkomen. 'Contemplatief in de actie is een bodige samenleving van de spiritualiteit van de Jezuïeten. Door de geschiedenis in een trappistenabdij te laten plaatsvinden, benadrukt Martin het belang van reflectie, stilte voor iedereen – kloosterlingen in de epijloog zegt Anne hoe de bezoeken aan de abdij haar leven veranderden. Paul: 'Het was niet de abdij die dit voor je deed; het was God.' (p. 213)

De roman is toegankelijk, net als zijn vorige boeken niet alleen voor ingewijden – in een voetnoot worden de namen van de evangelisten nog eens genoemd. De Voté schrijft in de humor die we gewend zijn van Martin vinden we terug in *The Abbey*. Opvallend in dit romandebut zijn de compassie en de gevoeligheid waarmee hij de personages beschrijft.

Wigbert Molenaar SJ

The Abbey is uitgegeven bij HarperCollins Publishers LLC, New York, 2015, 224 pag.

* De titels van drie andere boeken van James Martin zijn: *Jesus, A Pilgrimage* (2014), *The Jesuit Guide to (Almost) Everything* (2016) en *My Life with the Saints* (2009).

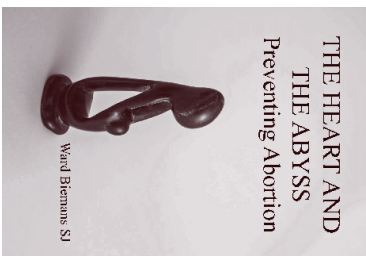
Ward Biemans SJ *The heart and the abyss. Preventing Abortion*

Dit boek is de vrucht van vele jaren arbeid. In maart 2007 schreef Ward Biemans in Rome een licentiaatscriptie over de juridische, morele en pastorale context van de abortuspraktijk in Nederland. In het nieuwe boek vergeelij hij die met de praktijk in het Verenigd Koninkrijk. Had zijn scriptie reeds ruim 200 voortdoren, het nieuwe boek telt er bijna 1300. De hoofdstukken een en twee behandelen de discussies die gevoerd hebben tot gedragsefforts en wettelijke veranderingen. Hoofdstuk drie gaat over de mentale risico's waaraan vrouwen die een abortus ondergaan, en soms hun partners, worden blootgesteld. Dit hoofdstuk wijst op de nood situatie waarin vaak abortus wordt gezocht en maant de weggever om meer counseling en meer alternatieve oplossingen voor te schrijven. Op dit punt aangeleid begint een nieuw verhaal. Abortus is een symptoomoplossing, zo stelt de schrijver, die vindt dat abortus vermeden dient te worden tenzij er een medische noodzaak is. Hij adriueert zijn standpunt met het vierde hoofdstuk over de waardigheid van het ongeboren leven en het vijfde hoofdstuk met filosofische kritiek op de besluitvorming die leidt tot een abortus. Dan volgt hoofdstuk zes over de kerkelijke leer, vanaf de Oerkerk, vervolgens een hoofdstuk over preventie, seksuele voorlichting, counseling en pastorale zorg. Het achtste hoofdstuk herhaalt kort en krachtig hoe abortus voorkomen kan worden door, onder meer, de partner actiever erbij te betrekken. Zo gesteld lijkt het boek te beschrijven de een heldere verhalenlijn maar toch dreigt de lezer deze hoofdlijn kwijt te raken door een overvloed aan verwijzingen naar artikelen en onderzoeken.

Hoe zou dat komen? Ward Biemans zoekt een ant-

woord op de vraag hoe het kan dat de fctelijke praktijk van een abortusverzoek en de leer van de Kerk zo ver uiteen liggen. Zijn stelling is dat al te vaak een verzoek om abortus feitelijk een onvrijwillig verzoek is. Die bewering onderbouwt hij met empirische gegevens. Morele onredzaamheid valt daar niet uit te leiden. Om dat te doen heb je een kunstgreep van een moreel frame nodig. Ward gebruikt wel begrippen afkomstig van I. Kant of P. Ricoeur, maar deze auteurs zijn niet zo toegankelijk om te komen tot een afwijzend standpunt. Dat heeft ook niet want het boek biedt een haast bestuurskundig aankomstpunt in de eerste twee hoofdstukken. De weggever gebruikt omfloerste termen voor een waarheid die nu eenmaal niet gesliefder is. Het Nederlandse Burgerlijk is. Het

THE HEART AND THE ABYSS Preventing Abortion

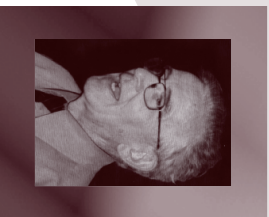

Ward Biemans SJ

Beslist die aanstaande moeder, in overleg met de verwekker die al dan niet haar partner is, wel waar ze om vraagt? Zo had de stekking van dit boek ook kunnen zijn. En daar had hoofdstuk zeven als een mooie pastoraaltheologische afsluiting bij gepast, want in het grensland van gedogen moet bij de beleidskind en de nazog een volwaardiger taak aan counsels en pastores, gegeven worden.

Eduard Kimman SJ

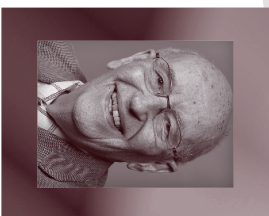
Ward Biemans SJ, *The heart and the abyss. Preventing Abortion*, Ballar VC, Connor Court Publishing, 2016, 391 pag. Te bestellen voor € 20,- excl. verzendkosten via ward.biemans@jezuiteren.org

Broeder Maurice Frant (1929 - 2016)

Maurice Frant werd geboren in Gent op 1 februari 1929 in een gezin dat al vroeg verhuisde naar Tumhout. In 1946 behaalde hij het diploma elektricitiet. Maurice begon zijn noviciaat in Dingen op 10 februari 1947 en legde zijn geloften af op 11 februari 1949. Vervolgens volgde hij nog opleidingen in mechanica en lissen. In september 1953 vertrok hij naar Congo. Eerst naar Diuma waar hij niet instond voor de vorming van de broeders als leraar automechaniek. In 1963 voegde de bisschop van Kikwit aan de jezuïeten om de garage te beginnen voor het bisdom. Maurice werd aangeduid als verantwoordelijke. Die garage en de aanplande technische school hebben een enorme betekenis gehad voor de wijde omgeving. Maurice geraakte bekend als 'de man met gouden handen'. Men kwam zelfs vanuit Kinshasa (500 km) om wagens door hem te laten nazien. Hij wist zijn vaardigheden ook mee te delen als docent technologie. Daarbij verstrekte hij zijn diensten met

een onverstorfbare kalmité en zelfs met humor, met varzeisprekend als je voortdurend wordt aangeklampt door wanhopige automobilisten. In 1993 werd Maurice naar Kinshasa geroepen om er de aankoop en het onderhoud van roland materieel te verzorgen. Dat zal hij blijven doen tot in 2009. Dat alles mag geen eenzijdig beeld geven van Maurice. Hij was een man van trouw gebed, 'smorgens bij de eesten in de kapel voor de eucharistie, 's avonds nog een tijdje alleen in de kapel. Op zijn rachtgasten, in 2009, moest hij een zware heupoperatie ondergaan waarna hij verplicht werd in België te blijven. Hij is in Hévellee overleden op 19 februari 2016. Bij dat overlijdensbericht plantten de arbeiders waarmee hij in Kinshasa had samengewerkt een palmkna om de voortgangers te laten weten dat zij in rouw waren om hun broeder Maurice.

**Pater Hans van Zeeland
(1926 - 2016)**

Hans van Zeeland werd op 3 september 1926 geboren te Veur, nu behorend bij Leidschendam, waar zijn vader huissarts was. Hans had een zus en twee broers. Hij volgde het gymnasium B aan het St. Aloysiuscollege in Den Haag tijdens de oorlogsjaren. Omringd bij de oorlog, in mei 1945, trad Hans in bij de jezuïeten, die hij had leren kennen op school. Met alles wat er in de oorlogsjaren was gebeurd vond hij het priesterchap een goede keuze om de nieuwe

wereld te dienen. Zijn jongere broer werd diocesaan priester. Na de filosofiestudie in Nijmegen studeerde Hans van 1950 tot 1955 aardrijkskunde aan de RK Leergangen in Tilburg. Op 22 augustus 1958 werd hij priester gewijd in Maasricht. In 1961 vertrok Hans naar Groningen en hij zou er zijn hele werkzame leven blijven. Hij begon er als leraar aardrijkskunde aan het St. Maartenscollege in Haren, en taak die hij spoedig combineerde met de pastoraal zorg voor de Theresia-kapel in Hoogkerk. Hij was ook actief als bestuurslid van de Nederlandse Vereniging van Aardrijkskundigen. In 1984 ging hij met vervroegd pensioen en werd hij pastoor in Delfzijl. Na zijn emeritaat ging hij nog ruim 20 jaar door met assistentie te verlenen in vele kerken in het noorden van de provincie Groningen, meer dan 100 vieringen per jaar. Hij was medeoprichter en voorzitter van de Katholieke Bond van Oudesten in Bedum, waar hij woonde. Hans zette zich met hart en ziel in voor de medemens, vooral voor de gewone man. Hij zocht geen

dankbaarheid en geen glorie. Hij koos niet voor prestigeuze projecten, maar hij werkte hard voor heel gewone zaken, waar anderen weinig aandacht voor hadden. Hij vroeg niet veel voor zichzelf en leefde heel eenvoudig. Maar zijn werk werd alom gewaardeerd en in 2011 werd hij daarvoor gedeconoreerd met een koninklijke onderscheiding. Eind 2011 verhuisde hij naar het Berchmanniaum in Nijmegen. Zijn geestelijke en lichamelijke vermogens gingen daar langzaam achteruit. Hij overleed rustig in de vroege morgen van 22 februari 2016.

Pater Jan Hoogma (1929 - 2016)

Jan Hoogma werd in Beesel (Midden-Limburg) geboren op 28 januari 1928 in een gezin met 10 kinderen. Hij volgde het gymnasium in Maasricht en trad op 7 september 1948 in bij de jezuïeten in Grave. Hij studeerde klassieke talen in Nijmegen, waar hij in 1959 cum laude afstudeerde. Hij werd priester gewijd op 31 juli 1962 in Maasricht, drie maanden voordat het Tweede Vaticaanse Concilie een aanvang nam. In 1964 werd Jan leraar klassieke taal aan het St. Aloysiuscollege in Den Haag en hij zou 24 jaar aan die school verbonden blijven, als leraar en als corrector. Hij had oog voor de zwakere leerlingen en hield als bestuuder rekening met hun persoonlijke omstandigheden. In 1988 ging hij met de VUT. Toen brak voor Jan een geheel nieuwe periode aan. Hij aanvaarde een

tot enkele weken voor zijn dood. Lang had hij zich verzet tegen zijn ziekte, maar uiteindelijk moest hij zich gewonnen geven. Op 2 maart is hij gestorven. Jan was een aaimabel mens, die vele vrienden had. Ook binnen zijn grote familie was hij een lieve en geliefde broer en oom, een stabiele factor, altijd aanwezig als er een beroep op hem werd gedaan, attent, humoristisch en altijd vriendelijk. Hoe geliefd Jan was, bleek uit de grote belevingsstelling bij zijn uitvaart in de kerk en het crematorium en uit de vele brieven die de familie ontving naar aanleiding van zijn overlijden.

taak als vaste pastoor van het vicariaat 'De Doortocht' in de parochie Zoetermeer. Hij ging alleen wonen in een flat naast de kerk en voelde zich daar een kleine zelfstandige, hij leerde koken en zijn eigen huishouding voeren. Hij genoot er met volle teugen van. Zo ook de parochianen: Jan was voor hen een echte herder, zeer getalenteerd, beschreven, vriendelijk, ijerig, vroom, beminnelijk en trouw. Het viel hem dan ook zwaar toen hij in 1993 door zijn provinciaal benoemd werd tot overste van het Berchmanniaum. Maar ook deze taak vervulde hij voortreffelijk. Ook in Nijmegen zag men hem in 1999 node vertrekken. Jan keerde terug naar Den Haag, van waaruit hij zich weer intensief ging bezighouden met zijn geliefde Doortocht, dit maal niet als pastoor, maar op persoonlijk initiatief. Hij bezocht zijn oud-parochianen vaak en intensief. Dat gold ook voor vele oud-leerlingen. Ook schriftelijk en telefonisch onderhield hij frequent contact met velen. Toen hij in 2013 verhuisde naar Nijmegen bleef hij de contacten onderhouden. Hij bleef actief

Bastiaan van Rooijen (*1988) is tweedejaars novice van de Sociëteit van Jezus. Hij woont momenteel in Birmingham (W.K.).

'En dan de eerste geloften... Een twee jaar durend noviciaat en dan openeins lijken de geloften zo dichtbij. Als alles goed gaat zullen vijf tweedejaars, inclusief mijzelf, onze eerste geloften van armoede, zuiverheid en gehoorzaamheid afleggen in september. Toen ik zeventien maanden geleden in Birmingham aankam leek het een erg lange periode: twee jaar. En inderdaad, de tijd die ik in Birmingham was was gekenmerkend door stabiliteit. Het ritme wordt bepaald door het dagrooster. Veel tijd voor gebed, studie en gemeenschapsleven. Een mooie tijd, maar ook wat saai. Gelukkig zijn er de experimenten.

De afgelopen maanden was ik in Johannesburg, Zuid-Afrika, voor het armoede experiment met JRS. Ik heb geholpen met verschillende projecten. *'Livelife'* is er een van. Dit is een project om mensen vaardigheden aan te leren die hen kan helpen een inkomen te generen. Soms worden er ook kleine leningen verstrekt die mensen helpen om eigen benodigdheden op te zetten. Een keer per week ging ik op pad met 'home based case'. Twee verpleegsters bieden medische hulp aan vluchtelingen door hun thuis te bezoeken. Een van de mooiste momenten was toen we bij een familie waren waarvan de vader ernstig ziek was. Het gesprek werd gevoerd in een mix van Zulu en Frans. Opeens werd ik gevraagd om met hen te bidden... in het Frans. Het was schrikkerig om te zien in welke omstandigheden mensen leven, maar ook mooi hoe ze de moed vinden om door te gaan en vaak een levend geloof hebben in Gods hulp.

Zuid-Afrika heeft een diepe indruk gemaakt. Een mooi land met grote problemen. In Johannesburg zie je het enorme verschil tussen rijk en arm, tussen elitaire wijken, afgewisseld met krottenwijken. Het land is duidelijk geteisterd door een diepe schending tussen arm en rijk. Er is veel onvrede en onrust. Het blanke gedeelte van de bevolking is duidelijk

Bastiaan en Succes, de jongste zoon van een van de families geholpen door JRS in het opzetten van een winkelje.

rijker dan de zwarte meerderheid. Het lijkt erop dat twintig jaar na de Apartheid de economische tegenstelling effectief in stand gehouden wordt. Het zien van de overal zichtbare armoede vestigde mijn aandacht op de gelofte van armoede. Wat betekent deze gelofte voor mij? Hoe kan ik er vorm aan geven in mijn leven? Vooral het element van solidariteit met de armen en onderdrukten werd belangrijk. Na teruggekeerd te zijn uit Johannesburg lijkt september dichtbij. Er staat veel op het programma voor de komende zomer: een aantal maanden in het Franstalige noviciaat in Lyon, een bezoek aan Ierland, een ontmoeting met de Franse en Duitse novicen, twee weken vakantie in de villa in Darmouth, Wales, enz. Zo rustig als de maanden september tot en met decemberbezig zijn, zo enerzijds en afwisselend is het lente- en zomerprogramma.

Gelukkig is er ook nog een actuaatgase terzante gepland. Hopelijk zal dit een goede tijd zijn om te bidden en na te denken over de geloften.

Bastiaan van Rooijen JRS

Drongen

Oude Abdij (www.oudeabdij.be)
Tel. nr. 010329 226 52 26.

FAMILIEDAGEN

Van vrijdag 1 tot dinsdag 5 juli 2016
(vrijdagse)

Bezinning, ontmoeting, uitwisseling en ontspanning voor kinderen en gezinnen.

Snak je naar bezinningsmiddelen maar kom je er niet met de kinderen niet aan toe?

Op zoek naar andere gelovige gezinnen om eens mee uit te wisselen?

Wilen de kinderen ook wel eens met andere kinderen praten over geloof?

Dan zijn de FAMILIEDAGEN iets voor jou. Thema deze zomer is: 'We heesten wel, maar vielen wij?'

GEESTELIJKE OEFENINGEN

Van dinsdag 12 tot donderdag 21 juli
en van vrijdag 22 tot zondag 31 juli 2016

Persoonlijk begeleidde retraite met gemeenschappelijke dagurde van gebedsmomenten en maaltijden.

Inscriptiën gebeurt schriftelijk, en voor 20 juni, bij **Wauthier de Mahieu SJ**, Dongenplein 26, B-9031 Dongen, activites@oudeabdij.be. Vermeld naast uw naam, adres en telefoonnummer duidelijk welke retraite u wil doen (bv. vijf, acht dagen) en wanneer.

Kosten Verwijflijfkosten + deelname in de kosten voor de begeleiding: 64,30 € per dag.

De Oefeningen op straat

Eens op een andere manier proberen? Niet zozeer ver van de wereld en dicht bij God, zoals we dat gewoonlijk doen, ervan overtuigd dat het zo hoort. Neen. Midden in de wereld staan en onze blik afstemmen op het barmanlijke hart waarmee God naar die wereld kijkt en naar de stad van de mens. Wellicht maakt dit, zoals voor Jona, ons Godsbeeld iets goddelijker. Onze inzet laten we dan dragen door die blik, heel concreet. Zo kwam ook God tot zijn heilsplan, zoals Ignatius het zich voorstelt bij het begin van de Tweede Week.

Deze retraite begint op zaterdagavond 6 augustus 2016 om 17 u en eindigt op zaterdag 13 augustus

na het middagmaal. Wij overnachten in de Oude Abdij, overdag gaan we de straat op. We worden daarin begeleid door Marcel Rémon SJ, een Waalse jezuit.

Contactpersoon voor informatie en voor eventueel een inschrijving is:

Wauthier de Mahieu SJ (+32 9 216 64 12;
wdmahieu@jesuits.net)

Kosten: 250 €

Op de heus met God

Van woensdag 17 tot zondag 21 augustus 2016
Vrijdagse vakantiebezinning op zoek naar God. Niet Bart van Elmrick SJ, Pieter Van Peltgum en Anne Dupont.

Neem voor meer info contact op met de Oude Abdij.

Zomercurcus mystieke literatuur

Van liefted sterven

DE DOOD IN DE MISTIEKE LITERATUUR
In deze 21ste zomercurcus gaan we na hoe christelijke mystici omgaan met het levende en de dood. Zoals steeds staat tekststeling met commentaar centraal. We lezen teksten van: Ruusbroec, Hadewijch, Richard van St-Victor, Marguerite Porète, Nicolaas van Cusa, Jan Pallen, Thérèse van Lisieux, Edith Stein. Verder verkennen we het thema in het muzikale oeuvre van Sofia Gubaidulina en Olivier Messiaen. Op zaterdagavond is er een concert (piano en zang) rond het thema van de Liebesd met werk van o.a. F. Schubert en F. Liszt. U hoeft geen specialist zijn om aan de cursus deel te nemen.

Wanneer? Van woensdag 24 tot en met zondag 28 augustus
Kosten: voor volledig verblijf in volpersoon, cursus en concert inbegrepen: 285 euro (kaner met douchette en toilet, excl. lakens). U kunt het programma ook in modules volgen. Studeren zonder beroepsinkomen genieten een korting van 20% (cursus en verblijf). Vraag bij uw inschrijving een kopie van uw studentenkaart.

Meer info en inschrijven (voor 10 augustus) via www.oudeabdij.be

'Onze provinciale overste heeft ons indertijd gevraagd of wij met ons nieuwe aanbod een breder publiek zouden kunnen bereiken dan indertijd met het cursusprogramma, ook qua leeftijd en achtergrond. Het lijkt erop dat dit inderdaad lukt, dat we ook voor wat jongere mensen een christelijk, ignatiaans geïnspireerd aanbod kunnen doen dat aan een behoefte voldoet. Mensen kunnen op weg naar hun werk de podcast beluisteren of aan de digitale retraite meedoen. Zo komt spiritualiteit weer midden in het leven van mensen.'

Bart van Emmerik SJ

Jezuieten is een uitgave van de Nederlandse en de Vlaamse provincies van de Sociëteit van Jezus.

Het verschijnt viermaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden. Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom, meer informatie hierover op pag. 2.